

пример. Още от времето преди Освобождението благоприятните обстоятелства превръщат значителна част от неуките сливенски роми, както и от еленско-котленските колибари в първия български пролетариат, а няколко поколения по-късно в тази общност узряват условията за появата на първото поколение ромска интелигенция. Един от най-видните представители на тази интелигенция по онова време е д-р Атанас Димитров Мисляков¹ от с. Градец, Котленско, живял и творил в края на 19 век. Завършил философия и защитил докторат в Йена, Германия, той става преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“. Д-р Димитров, както бил известен той в университетските среди, е между най-активните членове на философския кръг „Мисъл“, основан от д-р Кръстьо Кръстев. Той е и първият преводач на вазовия роман „Под игото“ на немски език. За съжаление умира твърде млад. И друг подобен пример - Иван Кирилов², голям магистрат и писател, един от основателите на Съюза на българските писатели. Той е роден в Елена през 1876 г., завършва право във Фрибург, Швейцария. А по-късно изтъкнати представители на ромската интелигенция са личности като Руси Забунов, Шакир Пашов, Али Чаушев, Усин Керим, Мануш Романов, Стоянка Соколова, Сули Метков, Манчо Магаринов, Демир Алиев и много други.

Значителна част от тази интелигенция обаче, надмогнала собствената си социокултурна среда, окуражавана и покровителствана от политиката най-вече на бившата комунистическа партия в по-ново време, постепенно започва да се смесва с неромското население и с цената на болезнена загуба на собствената си идентичност, отделни нейни представители стигат до първите редици на българските интелектуални и управляващи среди³. Независимо от това обаче, не може да се отрече фактът, че точно тези представители на ромската общност са повлекли крак към модерността и са повлияли градивно на следващите поколения роми да загърбят малко или повече патриархалната традиция и да приемат за своя участ граденето на модерни семейства с висок социо-културен статус. В наши дни кв. „Никола Кочев“ в Сливен е живият пример за градивност на промяната от патриархалната традиция към модерното общество. Първопроходци, съхранили ромската си идентичност и последващите им поколения от този регион, пръснали се във времето из цялата страна, и до сега поддържат жив огъня на ромската промяна, умело съчетавайки старите традиции с модерния начин на живеене.

Сливенският пример не е единствен. Макар в по-ново време и в по-ограничени мащаби, той се забелязва като явление в други населени места като Шумен, Видин, Монтана, София, Стара Загора, а и в редица по-малки селища. Това явление в наше време придобива по-широк размах след 1989 г., когато независимо от незавидния статус, в който изпада ромската общност у нас като цяло, бързо се възражда и процесът на сапознание отвътре. В наши дни водеща роля в това отношение естествено играят първопроходците, които приемат обществените интереси като своя съдба и се отдават на обществено-просветна дейност в полза не

¹ Колев, Й. 2002: В сп. „Андрал“, „Списание „Училищен преглед“ и неговият сътрудник д-р Атанас Димитров“, бр. 19-20, с. 54-55.

² Ромски инфоцентър. Представата за ромите и ромското у българина. Наско Борисов, http://ric-bg.info/bg/readarticle.php?article_id=540

³ Колев, Г. 2003: Един циганин в ЦК на БКП. София, изд. „Вини-1873“